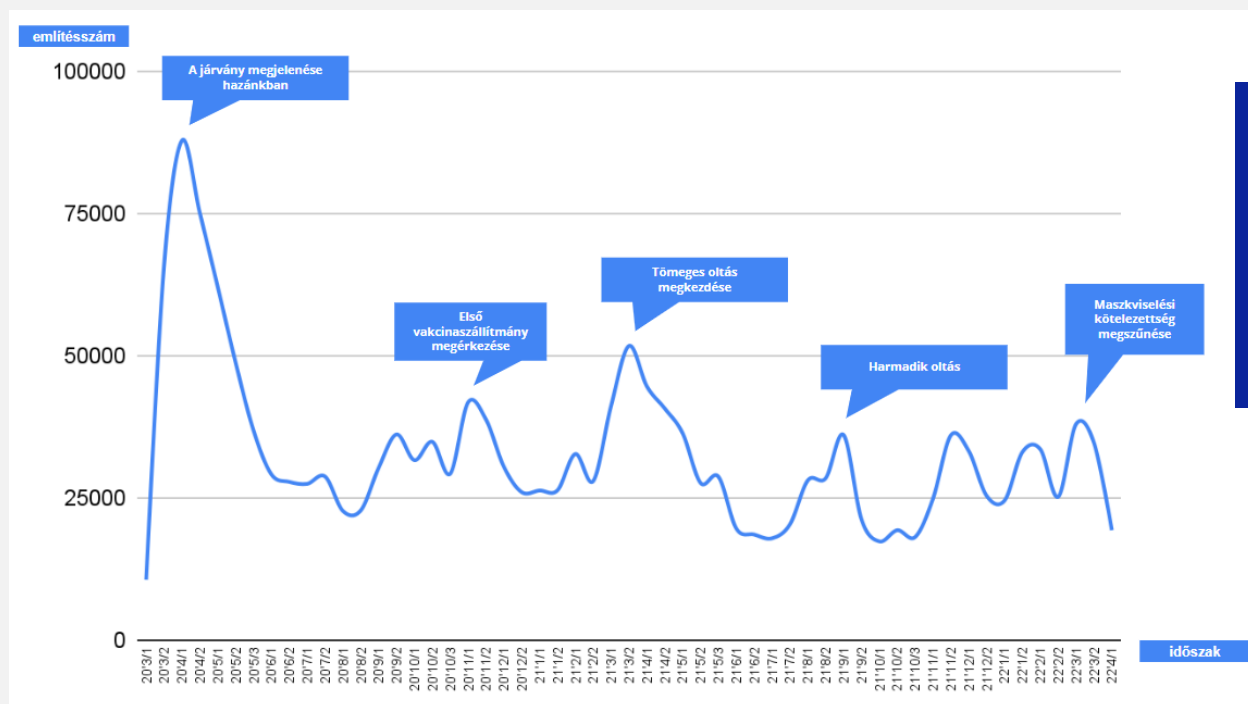

JELENTÉS

2022

Generációk azonosítása Big Data logikával a poszt-pandémiás időszakban

MTA post-COVID jelenségek kutatásának első Jelentése

A Magyar Tudományos Akadémia 2021-ben hirdetett pályázatot post-COVID jelenségek kutatásának támogatására. Szabó Andrea vezetésével a Böcskei Balázs, Fekete Mariann és Nagy Ádám összetételű kutatói team bekerült az első győztesek közé.

A *Generációk azonosítása Big Data logikával a poszt-pandémiás időszakban* projekt az elfogadott munkatervnek megfelelően végezte a kutatási feladatait. Az elvégzett munkafázisok mindegyike hiánytalanul, határidőre, a tervezett anyagi kereteken belüli forrásfelhasználással elkészült, és a munkatervhez képest ki is egészült egy új fázissal (szakirodalomfeldolgozás).

A munkatervben vállalt disszeminációs kötelezettségek közül többet már első évben maximálisan teljesített a kutatói team.

A kutatás legfontosabb kérdései:

- A 15–29 éves magyar fiatalok milyen módon konstruálták a koronavírus-járványt?
- Hogyan élték meg a lezárásokat, az online tanítást és home officet?
- A változások a COVID-generáció kialakulását eredményezhetik-e?
- A korábbi generációkhoz képest kimutatható-e értékrend- és attitűdváltás?

A társadalomtudományok big data fordulata

Okkal feltételezhető, hogy sok fiatal számára a 2020-as, 2021-es és részben a 2022-es év globális történései mélyre ható és maradandó hatásúak lehetnek, ugyanakkor mindezt kevés hazai tudományos eredmény járult hozzá a COVID-19 járvány fiatalokra gyakorolt tartós hatásának felmérésére.

Nem tudjuk elég árnyaltan megítélni, hogy a társas élet közvetlen korlátozása, a távolságtartás, a közösségek, szociális kapcsolatok hiányából adódó problémák vagy a tartós egyedüllét a fiatalok számára „múló rosszullét” csupán, s később sem mérföldkövet jelentő emlékként szervesül, vagy életmeghatározó sarokpont, olyan ún. generációképző életesemény, amely alapvetően alakítja át életmódjukat, jövőképeket, viselkedési mintázataikat ezáltal formálva generációs jellemzőiket.

Az offline társas kapcsolatok szigorú korlátozása, a szociális élet és a szabadidő eltöltése online térbe kerülésének felerősödése alapvetően a hétköznapi emlékezet része.

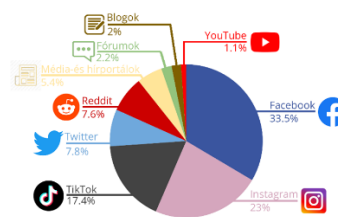
Annak megismerése, valamint a poszt-COVID időszakra gyakorolt hatásának modellezése a szokásos társadalomtudományi módszerekkel egyszerűen nem lehetséges. Az emlékezet ugyanis nemcsak kopik, de átalakul, aktualizálódik és a jelenhez igazodik

Az egész problémakör legfontosabb kérdése, hogy egy 2020 eleje és 2021 vége között lezajló, mára jórészt emlékeztető torzuló időszak milyen szociológiai kutatási módszerrel vizsgálható. A COVID és a digitális oktatás összefüggéseivel kapcsolatban a magyar és a nemzetközi szakirodalomban több külön folyóiratcím vagy egyedi tanulmányt jelent meg.

Pandémiás oktatás *Educatio* 30; A járványhelyzet társadalmi hatásai *socio.hu* 2021/1.; Distancing, Disease and Distress. *Young* 2021/4., illetve a *Journal of Youth Studies* és a *Children and Youth Services Review* tanulmányai). Nem lehet tehát azt állítani, hogy a téma, elsősorban kismintás online vagy telefonos surveyk, illetve korlátozott létszámú interjúk alapján, tudományosan alulkutatott lenne. A survey-k uralta ifjúságkutatások korlátai ugyanakkor egyre jobban érzékelhetővé válnak.

A társadalomtudomány digitális fordulata révén lehetséges, hogy valós időben, a fiatalok gondolkodását befolyásoló vagy arra vonatkozó reflexiót kiváltó, nagy elemszámmal és interakcióval járó tudásra tegyenek szert a kutatók. Kutatásunk ennek megfelelően három módszertani lábbon áll: egyfelől a témával foglalkozó szakirodalom feldolgozása, másfelől online fókuszcsoportos vizsgálat, harmadrészt az social listening Big Data alapú módszertan. Az, hogy a fiatalabbakat ifjúsági szubkultúrák felől és alapvetően Big Data eszközökkel vizsgálják, egyelőre inkább kivétel Magyarországon mintsem általános lenne.

Ezzel nem azt állítjuk, hogy a hagyományos kvantitatív vagy kvalitatív kutatások relevanciájukat veszítik, vagy veszíthetik a jövőben, de enélkül nem is lehet ma már fiatalokat érvényesen kutatni.

SentiOne webes szöveganalitika

Kulcsszavas keresés

132 a COVID-hoz,

80 a fiatalokhoz

388 az életterületekhez kapcsolódott.

3 millió tartalom szoftveres és kutatói tartalomelemzéssel

Generáció

személyesség program tanár Instagram vírus
 érettség szomorúság bor állam hallgatás
 mese telefon **élmény** videó iskola
 pedagógus
 modor gyerek oktatás közösség
 lezart

Szerintem az választja el a generációkat egymástól, hogy az ilyen **mindenkire vonatkozó élmények azok különbözőek**. Ugye azok a generációk, akik a háború alatt nőttek fel, vagy a kommunizmus alatt, vagy például mi.”

„...egyre többet videojátékozunk, beleértve magamat is, **kevesebb élményt szerzünk, kevesebbet találkozzunk, inkább telefonon beszélgetünk, többet instagramozunk, és nyilván ez nem jó, de most ilyen az élet, ez elég negatív, kiemelt **pozitív nem tudok**, minél korábbi a generáció, szerintem ez egyre rosszabb lesz”**

A survey a megismerés bizonyos korlátai (önbevallás, érvényesség, társadalmi elvárások), valamint az önmagát legalább részben megismétlő eredmények felé mutat.

Tudásbővítés, a fiatalok árnyaltabb megismerése

A fiatalabbakat ifjúsági szubkultúrák felől és alapvetően Big Data eszközökkel vizsgálják, egyelőre a kivétel Magyarországon.

A hagyományos kvantitatív vagy kvalitatív kutatások nem veszítik, vagy veszítik a jövőben relevanciájukat.

Social listening - big data alapú algoritmikus elemzés, a fiatalok által írt nyilvános bejegyzéseket vizsgálja

A videójátékok és azok fiatal felhasználóinak bevonása a politikai szocializáció vagy a politikai aktivizmus kutatásában, nemzetközi szinten, evidens kutatási iránynak tekinthető

Az állandósuló online létezés a koronavírus inkább felgyorsította, mint lassította

A feltárulkozások, a követések, a reakciók és a megosztások révén olyan további kapcsolódások jönnek létre, amelyek hatásának mérése magukhoz a hatásvizsgálatokhoz képest is kevésbé lehetséges a hagyományos társadalomtudományi eszközökkel

A relációs viszonyok és azok kontextusai egy óriási adattengerben, dinamikusan változó technológiai környezetben születnek meg. Hogy ezek mennyiben termelik, keresztezik vagy befolyásolják az offline kapcsolódásokat, hatásokat, tudás-érintéseket, nem eldönthető anélkül, hogy részlegesen – nem negligálva –, de ne szakítanánk bizonyos módszertani, kutatói konzervatívizmussal, illetve ne mozdulnánk el hibrid társadalomtudományi módszerek felé.

Nem magától értetődő a fiatalok gondolkodásának és viselkedésének kutatása egy olyan térben, ahol az interakciók számát tekintve nem lineárisan emelkedő folyamatról beszélünk.

A COVID 3 szakasza a social listening alapján

- Izgalom: 2020 tavasza,**
 - újdonság – felelősség,
 - kollektív tudat
- Félelem: 2020 nyári időszak, őszi lezárások**
 - felelősségeltolása,
 - kollektívizmus gyengülése
- Elutasítás: 2020 december, az oltásmegjelenése:**
 - felelősség elhárítása
 - individuális megközelítés

“**Jobban tartok attól, hogy jóformán tünet nélkül át rohan rajtam, cserébe át adom a szüleimnek, akiknek én vásárolok be mert nem szeretem, hogy kimászkálnak.**”

“**Egy világi hülyeség tényleg, hogy nem jó semmire, azon kívül, hogy one more 🗳️plasztikkártya 🗳️ in your pocket. Nekem még nincs ilyenem, miért is lenne, de nem tartom diszkriminatívnak, hogy nektek már most előjogaitok legyenek. Legalább menni valahova maszkban or idk. 🇨🇪 🇨🇪 🇨🇪**”

NET-fókuszok

A fókuszcsoporthoz interjúban 15 és 30 év közötti fiatalok vettek részt. A csoportos interjúk online zajlottak a Zoom és a Miro digitális platformok segítségével

Az online videós interjúk módszerét alkalmaztuk. A módszer a személyes interjúk keretein alapszik, de a résztvevők online platformon keresztül csatlakoznak be a beszélgetésbe, ahol a kamera és a hang megosztásával élőben is látják, hallják egymást.

Hátránya lehet, hogy a részvételhez az interjúalanyoknak rendelkezniük kell a szükséges technikai eszközökkel és internet-hozzáféréssel.

A szakirodalom szerint a módszer előnye, hogy a résztvevőknek nem szükséges a fizikai térben is egyazon helyszínen lenniük, kényelmesen akár a saját otthonukból is bekapcsolódhatnak. A videós megoldásnak köszönhetően azonnal tudnak reagálni a moderátor kérdéseire vagy a többi interjúalany felvetéseire, nem vész el a hangsúlyozás, hanghordozás hozzáadott értéke, és látják egymás metakommunikációját, arckifejezéseit is, ezzel egy mély és értékes elemzést téve lehetővé.

ANNO 2020 ELŐTT

Az élete nem állt vissza a koronavírus előtti állapotba

Fókuszok eredménye

A vírushelyzet hatására a legnagyobb változások az emberi kapcsolatok és a tanulás-munka területén következtek be, a pandémia a jövőkép bizonytalanságát is erőteljesen növelte

A koronavírus hatására a közeli, szoros kapcsolatok megerősödtek, a távolabbiak pedig erőteljesen fellazultak, nagyobb közösségek nem alakultak ki.

Tovább a 3. oldalon

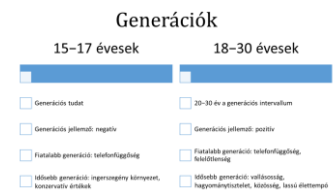
A személyes kapcsolatokra rányomta a bélyegét a koronavírus okozta korlátozások, szabályozások, oltások és védekezési módszerek tekintetében való megosztottság.

A barátok tekintetében ugyanez a tendencia volt megfigyelhető: jellemző volt a távolabbi barátokkal való kapcsolat megszakadása, mely a korlátozások feloldásával sem állt helyre.

Az új kapcsolatokat, legyenek azok osztálytársi, évfolyamtársi, kollégák közötti, baráti vagy párkapcsolatok, nagyban ellehetetlenítették a korlátozások, a személyes kontaktok helyét nem tudta felváltani a digitális kapcsolattartás.

A vírushelyzet generációs tekintetben a középiskolásokat, egyetemistákat érintette a leginkább, mely csak rájuk jellemző módon változtatta meg az életüket.

A lezárások ideje alatt a home office és hibrid munkavégzés a megkérdezett fiatal munkavállalók többsége szerint kezdetben nehéz volt, hosszú távon azonban ideálisnak bizonyult.

A háború átrajzolta a félelemtérképet

A fizikai aktivitás és mentális jóllét tudatos beépítése a mindennapokba és az erre való odafigyelés hangsúlyosabbá vált.

Fizikai környezetüket a legfiatalabbak inkább elhanyagolták, az önálló egzisztenciával rendelkezők azonban éltek azzal a lehetőséggel, hogy otthon tartózkodásuk alatt fejlesszék azt.

A járványidőszakban a fiatalok jobban kezdtek figyelni az életmódjukra, illetve az egészségükre. Ez a fajta tudatosság erre a korosztályra általában kevésbé jellemző.

A stabil megélhetéssel rendelkezők növelni tudták a megtakarításaikat, azonban az álláskeresőket és a vállalkozói létet nagyban megnehezítette az elmúlt két év.

A COVID és az orosz-ukrán háború együtt lehet generációképző esemény

„Az benne a probléma, hogy mindenki átéli, de nem közösen.”

A jövőképből erős a bizonytalanság, a külső környezet kontrollálhatatlan, nincs ráhatás.

Saját belső világukban próbálnak harmóniát teremteni, és amennyire lehetséges, igyekeznek lekapcsolódni a külső körülményektől.

A COVID járvánnyal kapcsolatos események történelminek tekinthetők abban az értelemben, hogy korábban kevés hasonló válságra volt példa az emberiség történetében.

Azért is történelmi, mert a pandémia időszak hatásai és következményei hosszú évekre meghatározhatják a globális gazdasági és társadalmi folyamatokat.

Szociológiai értelemben csak azokat a generációs csoportokat tekintjük önállóknak, amelyek társadalmi jellemzői, szokásai, attitűdjei, céljai, illetve a rendelkezésre álló eszközei, vagy ezek többsége mentén jelentős mértékben eltérő jellemvonásokat mutat a korábbi korosztályokhoz képest.

Létrejött-e COVID-generáció? És mi a helyzet az orosz-ukrán háború hatásával?

Félelem az elmagányosodástól

A fiatalabbak körében erős félelem mutatkozik az elmagányosodástól.

A fiataloknak egyre fontosabbá vált a mentális egészség, különösen a növekvő elmagányosodás és egzisztenciális szorongás miatt.

A kiszabadulási vágyat elsősorban két szociális frusztráció erősítette: az egyik az elmagányosodástól való félelem, a másik pedig a családdal való összezártságból adódó konfliktusosság.

A lezárások alatt többen maradtak egyedül vagy párjukkal, de sokan kényszerültek a családjukkal "bezárkózni", hazaköltözni is.

A két csoport közötti fő különbség a családhoz való viszonyulás volt. Egyeseknek nagyon hiányzott a családjuk, másoknak viszont már elégük lett a családjukkal töltött időből.

A közös pont jellemzően – minthogy kevesen számoltak be arról, hogy barátaikkal éltek volna egy háztartásban, és a kollégiumok is bezártak – a barátokkal való személyes időtöltés hiánya.

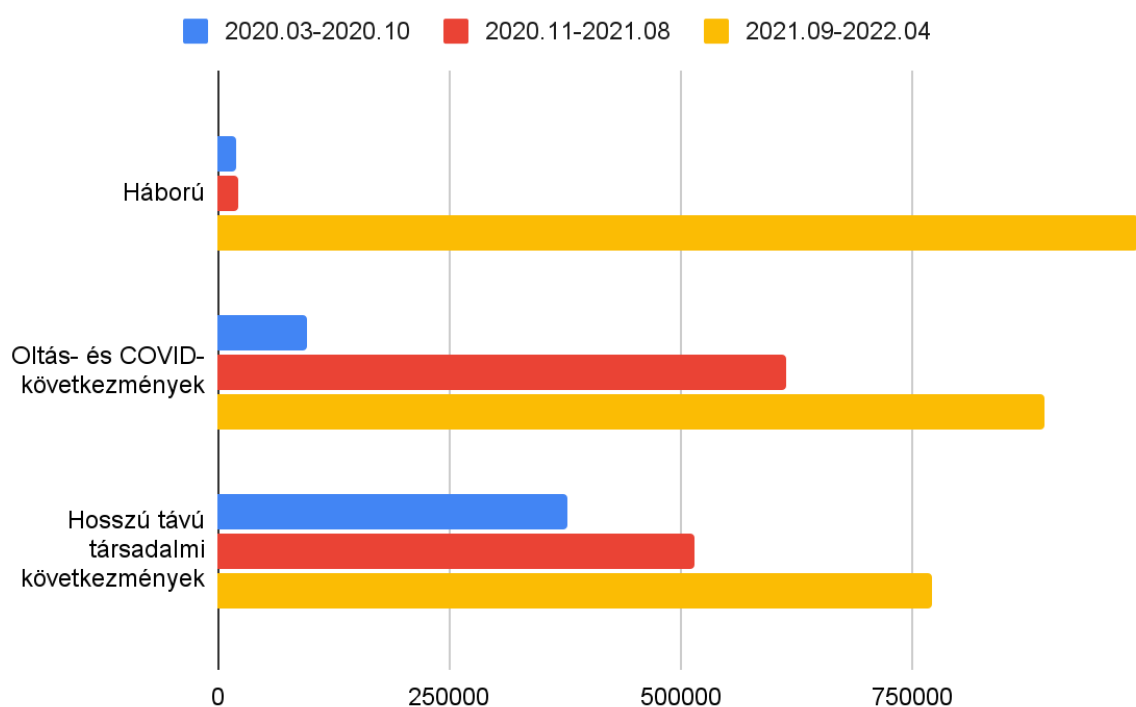
A párkapcsolatokra a végletesebb kimenetek voltak jellemzőek, több kapcsolat nem bírta ki a drasztikusan megnövekedett vagy lecsökkent közösidő-eltöltést, viszont sok kapcsolat megerősödött, "kiállta a próbát".

A mentális problémák hosszú távú hatásait érdemes alaposabban megvizsgálni.

A COVID-szorongás helyét 2022-ben átvette a háborútól való félelem.

VÁLSÁG-GENERÁCIÓ?

Legfontosabb témák a COVID-időszakban

Alapvetően gyerek-szülő-nagyszülő szerepekben érzékelik leginkább a generációs különbségeket. Az egyének képesek meghatározni, hogy valakivel egy generációba tartoznak-e vagy sem.

- A generációkat lineáris skálán képzelik el: ami jellemző egy idősebb generációra, egyre kevésbé igaz a fiatalabb generációkra, és ez fordítva is igaz.
- Minél fiatalabb egy generáció annál kevésbé tartották ideálisnak, jónak a viselkedésüket, életkörülményeiket, és látták negatívan a jövőt - függetlenül attól, hogy az egyén maga melyik generációba sorolta magát.